

Ondernemen!

Trendwatcher Adjiedj Bakas:
'Alles gaat op z'n
kop in 2010'

- Ambtenaar eist duurzaam broodje kaas
- Oeganda: Hollandse aannemer doet school cadeau
- Krakkers eindelijk knock-out

De bobo van het buikgevoel

Trendwatcher Adjiedj Bakas: 'Crisis is voorjaars schoonmaak'

In zijn nieuwste boek *De Toekomst van Werk* beschrijft de flamboyante trendwatcher Adjiedj Bakas tendensen die werk, ondernemen en kantoorleven definitief zullen veranderen. "Bedrijven die zich niet aanpassen aan nieuwe trends en daarom met tegenslagen te maken krijgen, moeten niet zeuren. Ze zijn gewaarschuwd."

door Nicole Gommers | fotografie Jeroen Bouman

Je kunt Adjiedj Bakas (46) betichten van een hoop eigenschappen: dat hij flamboyant is, een tikje *over the top*, scherp van de tongriem gesneden en niet altijd genuanceerd, maar niet dat hij een grijs muisje is. Zijn extravagantie komt tot uiting in de inrichting van zijn kantoorpand in Amsterdam Oud-Zuid: wie buiten passeert, kan nooit vermoeden dat het daarbinnen een walhalla van smaken is, een mix van snuisterijen en kunst uit alle windstreken – houten beelden van Hindoegoden, een groot Maria-beeld, een roze plafond bekleed met borden van Delfts Blauw en voortdurend van kleur veranderende vitrinekasten met glazen sculpturen. De deuren van zijn kantoor zijn in hoogglans oranje geschilderd, op de glimmende vloer ligt geen stofje. Het is de habitat van een kunstminnende perfectionist: "Ik ben uitgeroepen tot trendwatcher van het jaar 2009. Zeventig procent van mijn voorspellingen komt uit. Maar veel liever wil ik naar de 100 procent."

Bakas, gehuld in donker pak met knalroze pochet, is goedgehumt en goedlachs. Dat komt onder meer doordat zijn boek *Beyond the Crisis* (mei 2009) hoog genoteerd staat in de bestsellerlijsten van *Amazon.com*, en omdat zijn nieuwste boeken *De Toekomst van Werk* (binnenkort ook in Engels en het Chinees verkrijgbaar) en *World Megatrends* kort geleden het levenslicht hebben gezien, maar ook doordat Bakas van nature goed gehumeurd is. "Ik houd niet van zuurbekjes", tekende een journalist van *Het Financieele Dagblad* onlangs op uit zijn mond.

Bakas heeft dan ook geen reden tot klagen: "Voor mij is 2009 prima jaar geweest. Zeker, de congresmarkt is dit jaar ingestort, maar dat

trof vooral andere sprekers. Wie het heeft over de crisis en economische trends, is populair. Het Chinese woord crisis bestaat uit twee karakters: kans en bedreiging. Achter de kathedraal zoom ik vooral in op de kansen voor ondernemers en het bedrijfsleven." Die aanpak legt Bakas geen windeieren: hij staat in de top-vijf van 's lands meest gevraagde sprekers en is daar blij om: "Ik ben ook maar een mkb'er met drie man en flexwerkers in dienst."

Wordt 2010 het jaar van economisch herstel?

"Niet helemaal. Ik verwacht nog stormen in de polder. De economische crisis heeft nog niet geleid tot massawerkloosheid en grote sociale onrust, maar dat kan nog komen. Juist nu het ergste achter de rug is bezinnen ondernemers zich en willen ze hun bedrijven toekomstbestendig maken – het werkloosheidscijfer zal nog oplopen. De maatschappelijke onrust leidt tot meer depressies en zelfmoorden. Verder verwacht ik dat er in 2010 een tweede dip komt. Pas in 2011 volgt herstel. Ook blijft het voor ondernemers moeilijk leningen bij de bank af te sluiten. Financieringen worden anders ingekleed: zo springen pensioenfondsen in, maar *peer-to-peer* financieringen worden de nieuwste trend: ondernemers gaan elkaar leningen verstrekken."

Hoe verhoudt trendwatches zich tot mysterie?

"Eigenlijk is wat ik doe behoorlijk rationeel. Het begint weliswaar met intuïtie en instinct, maar als ik het gevoel heb dat iets een trend wordt, probeer ik dat al in een vroeg stadium te onderbouwen met wetenschappelijk onderzoek en andere ondersteunende bewijzen. Maar als dat niet lukt blijft het buikgevoel toch het belangrijkste."

In uw boeken *De Toekomst van Werk* en *World Megatrends* put u ook uit de geschiedenis om de toekomstige trends vast te stellen.

"De geschiedenis herhaalt zich, hoewel de vorm anders is. Denk maar aan de crises van het verleden. De crisis van de jaren '30 bracht ons de auto, de radio, de telefoon. Ook de crisis van de jaren '80 zorgde ervoor dat alles wat verouderd was, vernield werd afgebroken. Dat maakte de weg vrij voor nieuwe technieken: het begin van het pc- en internettijdperk. Dat leverde ontzettend veel werkgelegenheid op. Nu staan we ook weer aan de vooravond van een nieuw tijdperk: *greentech*. De crisis is een zegen; het fungeert als voorjaars schoonmaak. En ook nu kunnen we vernield nieuwe technologieën verwachten. We zullen anders omgaan met energie en brandstof."

Wat staat ons te wachten in dat nieuwe tijdperk?

"We richten onze maatschappij en economie duurzaam in. Afval ►►

gaan we hergebruiken. Mensen passen zich vanzelf aan; toen de olieprijs in juli zo hoog waren, zag je al dat we de auto lieten staan of weer gingen fietsen, of het openbaar vervoer pakten. In tijden van nood worden we vanzelf creatiever. Dat heeft uiteraard ook gevolgen voor het bedrijfsleven. Zo'n bedrijf als Van Gansewinkel (afvaldienstverlener, grondstoffen- en energieleverancier, red) beseft heel goed dat ze in de toekomst niets meer te verbranden hebben, want over tien jaar wordt álles hergebruikt. Dus richten ze zich op dat hergebruik: ze gebruiken afval als basis voor grondstof en energie. Een mooi voorbeeld van hoe een bedrijf zich aanpast om te overleven."

'Overheid moet werklozen niet aan subsidietepel leggen'

Het lijkt erop alsof we al een voorproefje krijgen van dat *greentech* tijdperk. Al Gore mag volgens Bakas dan 'uit' zijn, duurzaamheid is in. Een dag na het interview met de trendwatcher werd bekend dat KLM een *bioprimeur* had. De luchtvaartmaatschappij liet een toestel met vijftig passagiers vliegen op biokerosine, een mengsel van de biobrandstof Camelina – gemaakt uit planten – en fossiele kerosine. Volgens Bakas is het niet zo gek dat we nog grote stappen

maken op het gebied van duurzaamheid: "Als we nog zouden leven zoals in de tijd dat vrouwen besjes plukten en mannen op beren joegen, dan zouden we – gezien de omvang van de bevolking – 68 planeten nodig hebben. We willen ons richten op duurzaamheid, want het tijdperk van geld verdienen en hebzucht is uit."

Hedonisme is op z'n retour, zelfbeheersing is in. Bakas: "Een mooi voorbeeld daarvan de *Rationalizer*, ontwikkeld door Philips in samenwerking met de VU en ABN AMRO. Het apparaatje meet de emotionele gesteldheid van een persoon en is bestemd voor mensen die zich bij business laten leiden door emoties zoals angst of hebzucht. Het geeft aan wanneer de emoties hoog oplopen en zij het gevaar lopen minder rationeel te handelen en geld te verspelen. Elke ondernemer zou zo'n ding moeten hebben."

Zijn er nog andere ontwikkelingen waar mkb'ers in het bijzonder mee te maken krijgen?

"Winkels worden kassaloos. In plaats van afrekenen bij de kassa zullen klanten hun boodschappen scannen en afrekenen bij een betaalpaal. Dit systeem bestaat al bij een aantal grote supermarkten, maar zal ook voet aan de grond krijgen andere winkels. Vierhonderdduizend caissières komen op straat te staan. Zelig? Welnee. Een deel is student en gaat gewoon wat anders doen. Voor de rest zijn er meer dan genoeg mogelijkheden in de zorg. Dat geldt ook voor postbodes die in de nabije toekomst steeds vaker overbodig worden. Maar de overheid moet wel goed *managen*: in dit land staan we toe dat werklozen boos op de bank zitten. Boos op hun ex-werkgever en de maatschappij. Dan stoppen we de subsidietepel erin. Daar moeten we mee stoppen. Pas je aan."

Gaat de ondernemer van de toekomst anders om met personeel?

"Jazeker. Die heeft zo weinig mogelijk vast personeel in dienst. De werknemer van de toekomst is ZZP'er. Flexibel personeel is een zegen, al was het maar omdat we zo die ellendige discussie over het ontslagrecht dat toch nooit versoepeld wordt uit de weg kunnen gaan. Bovendien presenteren de vakbonden werkgevers de rekening voor het verhogen van de AOW-leeftijd. Het is straks de normaalste zaak van de wereld ouderen in dienst te hebben. We worden 120, dus werken tot je tachtigste is niet meer dan normaal. Dat kan ook, want iedereen krijgt meerdere carrières. De omscholingsmarkt wordt gigantisch. Zware beroepen bestaan helemaal niet meer, zodra de *exoskeleton* wordt geïntroduceerd: een soort harnas waardoor je tot wel 500 kilo kunt tillen."

Blijft het midden- en kleinbedrijf banenmotor?

"Absoluut. Daarnaast wordt het mkb meer en meer innovatiemotor. Creativiteit is voor grootzakelijke ondernemingen veel te duur. Zij bogen dus op creatieve mkb'ers die zelf risico lopen. Zodra een product geperfectioneerd is, kopen ze het op."

Gebeurt er verder nog iets bijzonders in 2010?

"Sushi is uit, kibbeling is in. Traiteurs verkopen geen hippe Italiaanse maaltijden meer, maar hutspot en gehaktballen. We spelen meer kaartspelletjes, knappen tweedehandskastjes op. Ondernemers krijgen meer aandacht voor adhd-achtig personeel dat niet verantwoordelijk met geld om kan gaan: het loonzakje (loon per dag) kan daarom in virtuele vorm terugkomen."

voorspelt *stormen* in 2010

gaan we hergebruiken. Mensen passen zich vanzelf aan; toen de olieprijs in juli zo hoog waren, zag je al dat we de auto lieten staan of weer gingen fietsen, of het openbaar vervoer pakten. In tijden van nood worden we vanzelf creatiever. Dat heeft uiteraard ook gevolgen voor het bedrijfsleven. Zo'n bedrijf als Van Gansewinkel (afvaldienstverlener, grondstoffen- en energieleverancier, red) beseft heel goed dat ze in de toekomst niets meer te verbranden hebben, want over tien jaar wordt álles hergebruikt. Dus richten ze zich op dat hergebruik: ze gebruiken afval als basis voor grondstof en energie. Een mooi voorbeeld van hoe een bedrijf zich aanpast om te overleven."

'Overheid moet werklozen niet aan subsidietepel leggen'

Het lijkt erop alsof we al een voorproefje krijgen van dat *greentech* tijdperk. Al Gore mag volgens Bakas dan 'uit' zijn, duurzaamheid is in. Een dag na het interview met de trendwatcher werd bekend dat KLM een *bioprimeur* had. De luchtvaartmaatschappij liet een toestel met vijftig passagiers vliegen op biokerosine, een mengsel van de biobrandstof Camelina – gemaakt uit planten – en fossiele kerosine. Volgens Bakas is het niet zo gek dat we nog grote stappen

maken op het gebied van duurzaamheid: "Als we nog zouden leven zoals in de tijd dat vrouwen besjes plukten en mannen op beren joegen, dan zouden we – gezien de omvang van de bevolking – 68 planeten nodig hebben. We willen ons richten op duurzaamheid, want het tijdperk van geld verdienen en hebzucht is uit."

Hedonisme is op z'n retour, zelfbeheersing is in. Bakas: "Een mooi voorbeeld daarvan de *Rationalizer*, ontwikkeld door Philips in samenwerking met de VU en ABN AMRO. Het apparaatje meet de emotionele gesteldheid van een persoon en is bestemd voor mensen die zich bij business laten leiden door emoties zoals angst of hebzucht. Het geeft aan wanneer de emoties hoog oplopen en zij het gevaar lopen minder rationeel te handelen en geld te verspelen. Elke ondernemer zou zo'n ding moeten hebben."

Zijn er nog andere ontwikkelingen waar mkb'ers in het bijzonder mee te maken krijgen?

"Winkels worden kassaloos. In plaats van afrekenen bij de kassa zullen klanten hun boodschappen scannen en afrekenen bij een betaalpaal. Dit systeem bestaat al bij een aantal grote supermarkten, maar zal ook voet aan de grond krijgen andere winkels. Vierhonderdduizend caissières komen op straat te staan. Zelig? Welnee. Een deel is student en gaat gewoon wat anders doen. Voor de rest zijn er meer dan genoeg mogelijkheden in de zorg. Dat geldt ook voor postbodes die in de nabije toekomst steeds vaker overbodig worden. Maar de overheid moet wel goed *managen*: in dit land staan we toe dat werklozen boos op de bank zitten. Boos op hun ex-werkgever en de maatschappij. Dan stoppen we de subsidietepel erin. Daar moeten we mee stoppen. Pas je aan."

Gaat de ondernemer van de toekomst anders om met personeel?

"Jazeker. Die heeft zo weinig mogelijk vast personeel in dienst. De werknemer van de toekomst is ZZP'er. Flexibel personeel is een zegen, al was het maar omdat we zo die ellendige discussie over het ontslagrecht dat toch nooit versoepeld wordt uit de weg kunnen gaan. Bovendien presenteren de vakbonden werkgevers de rekening voor het verhogen van de AOW-leeftijd. Het is straks de normaalste zaak van de wereld ouderen in dienst te hebben. We worden 120, dus werken tot je tachtigste is niet meer dan normaal. Dat kan ook, want iedereen krijgt meerdere carrières. De omscholingsmarkt wordt gigantisch. Zware beroepen bestaan helemaal niet meer, zodra de *exoskeleton* wordt geïntroduceerd: een soort harnas waardoor je tot wel 500 kilo kunt tillen."

Blijft het midden- en kleinbedrijf banenmotor?

"Absoluut. Daarnaast wordt het mkb meer en meer innovatiemotor. Creativiteit is voor grootzakelijke ondernemingen veel te duur. Zij bogen dus op creatieve mkb'ers die zelf risico lopen. Zodra een product geperfectioneerd is, kopen ze het op."

Gebeurt er verder nog iets bijzonders in 2010?

"Sushi is uit, kibbeling is in. Traiteurs verkopen geen hippe Italiaanse maaltijden meer, maar hutsopot en gehaktballen. We spelen meer kaartspelletjes, knappen tweedehandskastjes op. Ondernemers krijgen meer aandacht voor adhd-achtig personeel dat niet verantwoordelijk met geld om kan gaan: het loonzakje (loon per dag) kan daarom in virtuele vorm terugkomen."

